

Аксіологічна маркованість прізвищ в англійській та українській мовах

Катернюк Вікторія, аспірантка НПУ ім. М.П.Драгоманова, кафедра германського та порівняльного мовознавства
spark2001@bigmir.net

В теорії власних імен одним із найскладніших завдань для розв'язання є питання про наявність значення у онімів. Складність семантики власних імен спричинила різні підходи до вирішення даного питання і призвела до появи взаємовиключних концепцій значення власних імен. Одні автори стверджують, що оніми не мають значення, інші вважають таке значення неповноцінним, а треті приписують їм значення ще більш змістовні, ніж у загальних назв. Однак, дослідження з семантики онімів показують, що питання про наявність лексичного значення у власних назв можна розглядати лише стовно деяких конкретних класів онімів. До такого типу онімів відносяться і неофіційні антропоніми [9].

Для сучасного мовознавства характерним є вивчати мову у тісному зв'язку з людиною, її мисленням, свідомістю, аналізувати мовні факти у співвідношенні із мовною особистістю і колективом [8]. Прізвища являють собою конотативні імена, що не лише позначають об'єкт, а й відображають ставлення мовця до нього. Будучи семантично прозорими, неофіційні антропоніми надають додаткову інформацію про соціальний статус співрозмовників, їхнє ставлення одне до одного, рівень культури та багато іншого. Їхня семантична основа складається з вказівки на характерну якість названої особи, яка поєднується з функцією ідентифікації денотата [11].

Прізвища – це один із найцікавіших об'єктів усного мовлення для дослідження ономастики, оскільки вони супроводжують людину у соціумі з давніх часів. Очевидно, що саме завдяки прізвищам виникли прізвища [7], але при цьому феномен неофіційної антропонімії не зник, а навпаки, існує в мовленні до цього часу, проникаючи в усі галузі життя. Характерною ознакою є те, що прізвища виникають в усіх мовах, тобто, можемо стверджувати, що це явище є практично універсальним. Вони досліджувалися в різних мовах дослідниками окремо. Глущик С.В. досліджував словотвірну та морфологічну структуру української антропонімії Лівобережної України в 1765 – 1769 рр. [1]; Чабаненко В.А. зосередив увагу на етнокультурній специфіці прізвищ Нижньої Наддніпрянщини [12]; Іванова Н.Г. розглядала онімний компонент в термінах [2]. Копитко В.А. висвітлив типологічні особливості номінації прізвищ у білоруській мові [4], Кам'янець В.М. розглядав прізвища з-поміж інших типів онімів в німецькій мовах [3]. Іноземні дослідники приділяли увагу таким аспектам прізвищ як фонетична структура [13], гендерні особливості, їх походження і соціальні функції відображення [14], [15], [17], [18], [19].

Однак, до цього часу ані українська ономастика, ані іноземна не приділяла значної уваги порівняльним дослідженням таких антропонімів в різних мовах. В зв'язку з цим, метою нашого дослідження є спроба

проаналізувати і порівняти це мовне явище з точки зору його аксиологічної маркованості у двох генетично споріднених мовах – англійській та українській. З огляду на те, що прізвиська надзвичайно широко представлені в обох мовах, ми припустили, що вони мають однакові емоційно-оцінні значення. Матеріал для цієї розвідки обирався в українських і англomовних періодичних виданнях, а також в мережі Інтернет, і складає приблизно 500 одиниць однієї тематичної групи. Дана група складається з прізвиськ американських, англійських та українських політиків. Такий вибір обумовлений найбільшою частотністю використання прізвиськ в газетних і Інтернет текстах такої спрямованості, а також тим, що прізвиська політиків представляють собою цікавий об'єкт для дослідження через те, що вони відображають думку громадськості, і, таким чином, очевидно, мають емоційно-оцінний компонент.

Як в англomовному, так і в нашому суспільстві неофіційні імена політиків та громадських діячів з'являються на шпальтах газет, на екранах телевізорів і на сторінках веб-видань. Коли мовці використовують прізвисько замість імені, це, як правило, викликає ряд асоціацій, вказуючи таким чином ставлення мовця до названої ним людини. Політика – надзвичайно конкурентна сфера, в якій прізвиська виконують роль психологічного впливу на людину, тому що дають можливість швидко створити або дуже позитивний, або дуже негативний образ [15] (наприклад, *Commander-in-Grief*, *Горе-Командувач* – одне із багаточисельних прізвиськ Президента США Джорджа Буша, пов'язане із його військовою активністю, *Пасічник* – прізвисько Президента України Віктора Ющенка, дане йому за його любов до бджолярства).

Прізвиська мають безперечно мотивовану природу, визначену задачами вторинної додаткової номінації, що має конотації емотивного і оціночного характеру [10]. Прізвиська, які використовуються в публіцистичних текстах, - це різні випадки узуальних онімів та апелятивів, аббревіатури та скорочення. Такі прізвиська, як і всякі інші нестандартні слова, мають ефект новизни, привертають до себе увагу, а також, що і є їхньою головною рисою, вони „згущують смисли”, оскільки виконують функцію не лише і не стільки найменування, скільки експресивну, оцінну, таким чином, являючись лексичними одиницями з особливою прагматикою, яка закладається в них уже в момент створення [16]. Таке явище спостерігається як в англійській, так і в українській мовах.

Образна номінація обумовлена людським досвідом, психічними переживаннями і практичним мисленням людини. Створення образних номінацій, таких як прізвиська зокрема, засноване на здатності людської свідомості використовувати попередній досвід для ототожнення різних об'єктів, а точніше, їхніх образів. В мовній свідомості спрацьовують міжпредметні зв'язки, що активізуються під впливом об'єктивної дійсності. „Образна модель – це посередник між чуттєво сприйнятим об'єктом дійсності і смислом, значенням, їх сутністю” [5: 81-85]

Оцінка – об'єктивно-суб'єктивне або суб'єктивно-об'єктивне ставлення людини до об'єкта, виражене мовними засобами експліцитно або імпліцитно. Категорія оцінки – соціальне явище, тобто це – загальноприйняті в людському колективі еталони, що стосуються соціальних, інтелектуальних, моральних явищ, вони визначаються нормами про хороше і погане, які склалися в суспільстві. Раціональна оцінка базується на логічних оцінних судженнях про позамовний денотат. В одиницях з раціональною оцінкою оцінність виражається експліцитно. Емоційна оцінка, тобто лише конотативна, виражається імпліцитно, нашаровуючись на предметно-логічне значення [6: 46-48].

Емоційна оцінка може створюватись за рахунок експресивності логічної оцінки, яка, в свою чергу, входить в предметно-логічну частину значення прізвиська (наприклад, *Bush the Younger*, *Буш Молодший*, – прізвисько дійсного Президента США, що відкрито натякає на родинні стосунки з одним із попередніх президентів, який був його батьком, *Льоня-Космос* – прізвисько мера міста Києва Леоніда Черновецького за його релігійні та філософські уподобання, *Наташа-Генератор* – прізвисько Наталії Вітренко, політика, яка під час передвиборчої кампанії заявила, що в разі її обрання Президентом України, вона запровадить виробництво генераторів на базі альтернативних енергетичних джерел, *Коля-Мегафон* – прізвисько Миколи Томенка, ще одного українського політика, за його активну участь в акціях під час «помаранчевої» революції). В цьому випадку емоційна оцінка по характеру завжди співпадає з логічною. Таким чином, в образній номінації, тобто у виникненні прізвиська, беруть участь два фактори: семантичний і стилістичний. Це досягається шляхом створення семантично прозорих слів, в яких оціночні компоненти легко розуміються реципієнтом і часто бувають гіперболізованими (наприклад, *Guru*, *Гуру*, тобто «вчитель» в східних культурах, – прізвисько Держсекретаря США Кондолізи Райз, дане їй Джорджем Бушем за її гострий розум, *Boy Genius*, *Хлопчик-Розумник*, – прізвисько Джорджа Буша, яке іронічно підкреслює його не дуже сильну ерудованість, *Шоколадний король* – прізвисько Петра Порошенка, одного з українських політиків, що вказує на його володіння підприємствами, які випускають солодощі). Стилiстичний фактор, що обумовлює емоційну оцінку, полягає у використанні просторічних апелятивів, що мають яскравий експресивний характер (наприклад, *Коровай з Вухами* – прізвисько Юлії Тимошенко).

У більшості випадків емоційна оцінка прізвиськ створюється за рахунок метафоричного переосмислення апелятивів. При цьому в якості внутрішньої форми виступають або окремі компоненти апелятива, які переносяться в другу денотативну сферу, або різні конотації [11].

Враховуючи, мотиваційні основи, які використовуються для створення вторинної номінації в публіцистичних статтях політичної спрямованості в українській і в англійській мовах, ми можемо виділити такі лексико-семантичні групи (ЛСГ) неофіційних антропонімів:

1. ЛСГ прізвиськ, що відображають сприйняття тіла та психіки денотата, характерні властивості особи. Типовою семою цієї групи виступає «ознака» в антонімічному та експресивно-синонімічному прояві (наприклад, *Honest Abe*, *Чесний Ейб*, - прізвисько Президента США Авраама Лінкольна, *Женщина с Косой в Хорошем Смысле Слова*, *Коровай з Вухами* – прізвиська Юлії Тимошенко, дані їй за її відому зачіску). Сюди ж, на нашу думку, можна віднести прізвиська, мотивуюча основа яких включає позначення предметів побуту людей, назви одягу та взуття, продуктів харчування, деталей механізмів, оскільки вони, являючись конденсованими наочно-образними визначеннями, реалізують необхідність деталізації, конкретизації або гіперболізації ознаки, що виражається прізвиськом (наприклад, *Puppet Boy*, *Маріонетка*, – прізвисько самого Джорджа Буша, Президента США, що вказує на його залежність від оточення у прийнятті рішень, *Коля-Паровоз* – Микола Рудьковський, міністр транспорту отримав таке ім'я у зв'язку із аваріями на залізниці, які пов'язують із його невмілим керуванням). Так само, ми вважаємо, що до цієї групи відносяться прізвиська, утворені шляхом трансонімізації імен відомих реальних чи нереальних особистостей, оскільки вони так само конденсують негативну або позитивну оцінку (наприклад, *Quasimodo* – прізвисько Діка Чейні, віце-Президента США, дане йому Джорджем Бушем, Президентом США, у зв'язку із характерною зовнішністю, *Шрек* – прізвисько Президента України Віктора Ющенко, яке виникло у зв'язку з хворобою, що змінила його зовнішній вигляд, *Раїса Фантомасівна* – Раїса Богатирьова, депутат Верховної Ради від Партії Регіонів, яка, неначебто, нещодавно зробила пластичну операцію на обличчі, що й спровокувало виникнення такого прізвиська, *Валя-Золота Ручка* – Валентина Семенюк, голова Фонду держмайна України, отримала таке прізвисько від однієї з журналісток на честь однієї з відомих злодіжок 20-х років минулого століття Соньки-Золотої Ручки, яка дякуючи своєму адвокату на колінах, зняла з його руки золоту обручку, яке натякає на те, як пані Семенюк діє на своєму посту, *Снігурочка* – прізвисько Юлії Тимошенко, дане за її любов до білого вбрання).
2. ЛСГ неофіційних антропонімів, що включає сему «говорити, розказувати», де в якості опорних компонентів мотивуючої бази виступають звук і звукосполучення, слово і сполучення, мовоописові дієслова, предметні іменники із «звукомовленнєвим» значенням. Така широка варіативність мотивуючої бази пояснюється варіативністю орієнтацій цих ознак, серед яких виділяються наступні: ступінь інтенсивності мовлення і сили голосу, недоліки у вимові, смисловий зміст мови, мовленнєві навички денотата, склад його лексики,

орфоепічна культура. Варіантність ономасіологічних типів по орієнтаційній ознаці ускладнена варіантністю способів назви, що, в свою чергу визначає варіантність по типу і способу номінації (наприклад, *Bubble Boy*, *Хлопець*, *Що Булькає*, – Президент США Джордж Буш отримав таке прізвисько у зв'язку із своєю манерою невиразно говорити, *КААліція* – прізвисько Юлії Тимошенко, отримане за її специфічну манеру вимовляти слово «коаліція», *Любі Друзі* – фраза-паразит Президента України Віктора Ющенка, яка затвердилася як одне із його прізвиськ). В цій групі фонетичні засоби вираження емоційної оцінки являють собою відступ від літературних норм, як бачимо на прикладі слова «коаліція». Слід зазначити, що на даному етапі дослідження, приклад політичного прізвиська, утвореного фонетичними засобами, був лише в українському матеріалі.

3. ЛСГ, яка визначається рамками семи «світ виробництва, споживання, зайнятості особи» з архісемою «робити щось, займатися чимось», яка реалізується з урахуванням сем «діяльність, засіб, об'єкт, результат діяльності», а також семи «особа і її ставлення до дії, направленої на створення чогонебудь», яка базується на модальній оцінці «вмілий – невмілий» (наприклад, *The Hangman of Buffalo*, *Вішальник з Буфало*, – прізвисько Президента США Стефана Клівленда, який до своєї високої посади займав пост шерифа в Буфало, штат Нью Йорк, а також іноді виконував обов'язки палача, *Ракетчик* – прізвисько Леоніда Кучми, що вказує на його попереднє місце роботи, *Пасічник* – вже зазначене прізвисько Віктора Ющенка, в якому реалізується сема «робити щось, займатися чимось», ще один приклад реалізації семи «особа і її ставлення до дії» маємо у прізвиську Миколи Томенка, *Ді-джей Коля*, що викликає асоціації з завзятістю та активністю в процесі виконання роботи).
4. ЛСГ, що визначається семами «світ тіла та психіки, пов'язаний з задоволенням природних потреб, тобто звички, схильності, здібності», які характеризуються категоріальним значенням «мати пристрасть до чогось», «мати схильність до чогось» (наприклад, *Молодий Орел* – ректор Київського національного університету культури Поплавський, який отримав таке іронічне прізвисько через його кар'єру співака, яку, не дивлячись на відсутність таланту, розпочав із пісні «Молодий орел», *Гонщик* – Євген Червоненко, колишній міністр транспорту і зв'язку, отримав таку кличку завдяки своїй любові до автоспорту та швидкої їзди). В цю групу, на наш погляд, доцільно включити також прізвиська, які відображають певні події, пов'язані з денотатом і, таким чином, стали його «візитною карткою», іншими словами, такі події, що пов'язані із схильностями або здібностями (наприклад, *Town Destroyer*, *Руйнівник Міст* –

прізвисько Джорджа Вашингтона, дане йому індіанцями Америки за його безжальне ставлення до їхніх територій, *Tricky Dick*, *Дік-Фокусник*, – прізвисько Президента США Річарда Ніксона, яке він отримав за пов'язані з ним багаточисельні скандали).

5. Дана ЛСГ об'єднує номінації в рамках семи «рух і темперамент», в якій можна виділити наступні підсеми: «інтенсивність руху», «ритм пересування», «спосіб і манера ходи» та ін. В цій групі часто зустрічаються порівняння з транспортними засобами та явищами природи (наприклад, *Hurricane Karen*, *Карен-Ураган* – прізвисько Карен Х'юджс, особливого радника Джорджа Буша за часів його перебування на посаді сенатора Техасу, дане їй за її бурхливу діяльну натуру, *Нестор-Ураган* – прізвисько Нестора Шуфрича, отримане за час його перебування на посаді Міністра МНС України, виникнення якого хоч і було спровоковане посадою, але відображає саме темперамент політика).
6. В цій ЛСГ стимулом для ідентифікації особи в рамках її просторових орієнтацій стає поява «своїх» □ «чужих», зміна місця проживання, місце походження (наприклад, *Totalitarian Texan*, *Тоталітарний Техасець* – прізвисько Джорджа Буша, *Конотопська Відьма* – прізвисько Наталії Вітренко).
7. ЛСГ зооморфних прізвиськ об'єднує різноманітні мотивуючі ознаки як то: особливості форми, розмір частин тіла тварин, характер і манера пересування, особливості звуковідтворення, спосіб життя, а також особливості психіки, приписані тваринам людьми (наприклад, *Monkey-in-a-Man-Suit*, *Мавпа у Людській Одежі*, – прізвисько Джорджа Буша, яке він отримав за свою досить виразну міміку під час публічних виступів, *Кролик Сеня* – прізвисько Арсенія Яценюка, українського політика, екс-Міністра МЗС України, яке відображає особливості його зовнішності, а також його незрілість у політичній кар'єрі, оскільки він був наймолодший міністр на той момент в Україні).
8. ЛСГ неофіційних антропонімів з фітонімним компонентом на відміну від зооморфних прізвиськ є малочисельною серед політичних неофіційних власних назв, на відміну від інших груп прізвиськ, як то шкільні або кримінальні. Власне, наше дослідження виявило лише одне відфітонімне прізвисько серед англійських імен, але й цей випадок не може бути цілком повністю віднесений до цієї групи оскільки саме прізвисько мотивуючу фітонімну сему перемижує із семою «зайнятість людини, робота». В даному разі ми маємо на увазі прізвисько працівника міністерства лісового господарства США, яке дослівно означає *Людина-Дерево* – *Tree Man*. Однак, як бачимо, потрібно більш глибоке дослідження цього прикладу для точно визначення частки саме фотонімної семи у значенні неофіційного антропоніму.

9. ЛСГ, яка включає трансонімізовані неофіційні імена, об'єднує декілька типів антропонімів: «національність, ім'я, по батькові, прізвище», (наприклад, *Dutch*, *Голандець*, - *Рональд Рейган*, *Президент США*, *Бурят* – *Єхануров*, *Молдаванин* – *Кінах*). Варто зазначити, що в українській мові дана група більш широко представлена, оскільки в англійській відсутня така форма звертання, як ім'я та по батькові, яка в українській надає широкі можливості для формування трансонімізованих прізвиськ (наприклад, *Сан Санич* – прізвисько Олександра Олександровича Омельченка, мера міста Києва, *Данилич* – прізвисько Леоніда Даниловича Кучми, экс-Президента України та ін.)
10. ЛСГ прізвиськ, що виділяють денотата, спираючись на його родинні стосунки та зв'язки, представляє оніми зі значенням ступеня спорідненості (наприклад, *Daddy Bush* – прізвисько батька Джорджа Буша, дане для того, щоб розрізнити сина та батька, які обоє Президентами США). Сюди, на нашу думку, можна віднести неофіційні антропоніми із семою «спадкоємець трону», яка хоч і не прямо, але все ж таки натякає на родинні відносини (наприклад, *Texan Dauphin*, *Техаський Дофін*, *Prince George*, *Принц Джордж* – прізвиська Джорджа Буша, що підкреслюють його родинний зв'язок із його батьком, Джорджем Гербертом Бушем, одним із попередніх Президентів США);

В структуру значення прізвиськ, як правило, включається лише деякі семантичні ознаки апелятива (наприклад, *Quasimodo*, *Шрек* – страшний, негарний; *the Cyclone* – швидкий, емоційний; *Mecia* – любить виголошувати промови (проповіді); *Анчоус* – дуже худий; *Napoleon* – має великі плани на майбутнє). Як бачимо, таке твердження є правильним для обох досліджуваних мов.

В свою чергу, не можна зневажати значення конотацій у формуванні прізвиськ, які відбуваються в процесі метафоричного переосмислення апелятива. Конотації, які формують значення прізвиськ, неоднорідні. Деякі являють собою загальновідомі знання про апелятив (соціальний аспект конотацій), деякі – це відомості про конкретний референт (індивідуальний аспект конотацій). Слід зауважити, що, враховуючи специфіку прізвиськ політичних діячів, ми в них просліджували найчастіше соціальний аспект конотацій, оскільки вони мають викликати асоціації як у найбільшій кількості людей [15].

Загальновідомі уявлення про референт надають конотацію прізвиськам, утвореним на основі інших антропонімів. Зокрема, в якості антропонімічних апелятивів можуть бути імена історичних постатей, літературних, казкових, міфічних або біблійних персонажів (наприклад, *King George* – прізвисько Джорджа Буша старшого, *Elvis* – прізвисько Біла Клінтона, яке натякає на його популярність серед жінок, *Конотопська Відьма* – Наталія Вітренко, *Шрек* – Віктор Ющенко, *Голова Професора Доуеля* – прізвисько Анатолія Кінаха, *Коба* – Андрій Шкіль, *Снігурочка* – Юлія Тимошенко). Такого роду

прізвиська використовуються, як правило, для характеристики осіб з точки зору їх інтересів, схильностей, здібностей, зовнішності, найчастіше з метою іронічно висміяти такі особливості.

Прізвиська утворені на основі назв тварин найчастіше характеризують зовнішність або характер людини (наприклад, *Dino* - від *Dinosaur* – Прем'єр-Міністр Канади, давно на політичному плацдармі, *Кролик Сеня* – Арсеній Яценюк, зовнішня подібність, *Ржавий Таракан* – Леонід Кучма, зовнішня подібність, *Анчоус* – Андрій Шкіль, зовнішня подібність).

Загальновідомі якості про предмет виступають конотаціями у таких прізвищах, де апелятив – це загальна назва (наприклад, *Hurricane Karen*, *Карен-Ураган*, *Нестор-Ураган* – швидкий, руйнівний, такий, що викликає страх, шкодить; *Пасічник*, *Пастор*, *Ракетник*, *Ди-джей Коля* – характеристики позаполітичного життя, хобі або попереднє місце роботи політика). При чому, із прикладів видно, що, не дивлячись на різні часові і просторові, соціальні та ментальні умови утворення прізвищ, можна провести чіткі паралелі у конотаціях в англійській і українській мовах. Очевидно, це – специфіка політичної сфери, оскільки політичний дискурс розрахований на великі маси людей, при чому не лише в рамках однієї держави, а, враховуючи глобалізаційні процеси, у всесвітньому масштабі.

Однак, існують нечасті виключення серед неофіційних політичних антропонімів (наприклад, *The Father of the Constitution*, *Батько Конституції*, – Джордж Вашингтон, *Наташа-Генератор* – Наталія Вітренко), коли індивідуальний аспект конотації прізвища є загальновідомим фактом. Це, як правило, або загальновідомі історичні факти про людину, або курйози, які трапилися перед широкою аудиторією, зокрема під час виборчих перегонів. Проте, такі прізвища не дуже часто виникають, оскільки не можуть виконувати повноцінно свою функцію, а саме, не викликають асоціацій у максимально великої кількості людей.

Крім зазначених вище засобів вираження емоційної оцінки, існують також морфологічні і фонетичні засоби [10], мовна гра.

Серед морфологічних засобів найрозповсюдженішими вважаються суфікси, що виражають суб'єктивну оцінку (наприклад, *Bushwa* – Джордж Буш, *Юлька* – Юлія Тимошенко). В англійській і українській мові також часто зустрічаються скорочення та зменшувальні форми (наприклад, *Jerry* – Джеральд Форд, Президент США, *Jimmy* – Джеймс Картер, Президент США, *Вітя* – Віктор Ющенко), що неоднозначно вказує на емоційну оцінку мовця щодо названого суб'єкта.

Мовна гра, як засіб вираження оцінки, присутня в обох мовах, однак варто зауважити, що в англійській вона більше розповсюджена, з огляду на зібраний матеріал (наприклад, *Deceiver-in-Chief*, *Головний Обманик*, *Dictator-in-Chief*, *Головний Диктатор*, *Panderer-in-Chief*, *Головний Прислужник*, *Paybacker-in-Chief*, *Головний Віддячувач* – прізвища Джорджа Буша молодшого, які утворені від словосполучення *Commander-in-Chief*, тобто Головнокомандуючий, *Саддам Іванович* – Адам Іванович Мартинюк, депутат Верховної Ради, член Комуністичної партії).

Отже, підводячи підсумки нашого дослідження, ми можемо стверджувати, що прізвиська, як специфічний клас антропонімів, мають прозору дворівневу семантику в обох досліджуваних мовах без виключення: з одного боку вони називають суттєву, характерну ознаку референта, з іншого – виражають ставлення мовця до цього референта. Дане твердження стосується обох мов, при чому в обох мовах емоційна оцінка може виражатися не лише внутрішньою формою прізвиська, але й зовнішньою, його морфологічною структурою. Однак, наше дослідження виявило, що в українській мові оцінка може виражатися ще й фонетичними засобами, чого не було в англomовному матеріалі.

Проведена робота також виявила, що одна й та сама політична фігура може бути охарактеризована декількома прізвиськами, утвореними різними способами. Оскільки ці неофіційні антропоніми мають один і той самий денотат, хоч і позначають його з різних сторін, то, на нашу думку, ми маємо можливість говорити про явище синонімії прізвиськ у мовленні (наприклад, Джордж Буш, за матеріалами дослідження, має близько 130 прізвиськ: *GW, Bush 43, Bush the Younger, Shrub, Uncurious George or Incurious George* та ін., які можна поділити на тематичні групи – перша, пов'язана з тим, що його батько, Джордж Буш старший, теж був Президентом США, друга – що він прийшов до влади в результаті шахрайства, третя – з помилками у мовленні, четверта – з невиконанням взятих передвиборних зобов'язань; Юлія Тимошенко також має синонімічний ряд прізвиськ: *Снігурочка, Леді Ю, Газова Принцеса, Коровай з Вухами* та ін.; Президент України Віктор Ющенко так само представлений рядом неофіційних антропонімів: *Ющ, Пасічник, Шрек, Любі Друзі, Прищавий* та ін.) Таке явище, на нашу думку, вимагає окремого дослідження.

Отже, з точки зору аксіологічної маркованості неофіційних політичних антропонімів в обох мовах, найбільш продуктивними групами і в англійській, і в українській мовах виявилися лексико-семантичні групи на позначення тіла, психіки денотата та характерних властивостей особи, а також група прізвиськ із зооморфним компонентом. В англomовному політичному дискурсі найменше представлена ЛСГ прізвиськ, пов'язаних із звичками, схильностями, здібностями. Ми вважаємо, що це спричинено більш розвиненою політичною культурою, коли приватне життя, як правило, поважають і не обговорюють.

На нашу думку, потрібно продовжити дослідження в цьому напрямку, щоб виявити типологічні особливості способів вираження оцінки неофіційними антропонімами в обох мовах. При чому, враховуючи вторинну природу номінації у випадку неофіційних антропонімів, дане філологічне дослідження, як бачимо, неможливе без врахування прагматичного компоненту таких власних назв, що в свою чергу може перемешуватися із психологічними особливостями вживання того чи іншого антропоніму, а отже, із часткою оцінного значення слова. До такого висновку нас підштовхнули багаточисельні прізвиська на позначення однієї особи,

оскільки всі вони мають різну структуру значення, і частка аксіологічного компоненту у них різниться, хоч і мається на увазі одна й та ж людина.

Однак, ми вважаємо, що співвідношення характеристичного і оцінного компонентів кожного окремого прізвища відносно його структури значення, як правило, однорідне, що пов'язано з політичною сферою вживання даного виду антропонімів. Очевидно, це можна пояснити специфікою їхнього функціонального призначення. Враховуючи те, що головною функцією політичних прізвищ в обох мовах є одночасне поєднання персоніфікації особи з оцінкою її діяльності, то неофіційний антропонім зберігає свою понятійну основу, вказуючи на характерні ознаки об'єкта найменування, разом з чітко вираженим оцінним компонентом.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що прізвища по своїй природі – поліфункціональні антропоніми. Вони виконують одночасно декілька функцій в мовленні: називають і характеризують суб'єкт, а також виражають оцінку, при чому це стосується обох генетично споріднених мов, як англійської, так і української, що вказує на паралельні процеси, які відбуваються в їхніх антропонімічних системах, що в свою чергу, може бути ознакою спільного для обох мовленнєвих систем світосприйняття та однакового відображення картин світу у даних мовах.

Література:

1. Глушик С.В. Українська антропонімія у Генеральному описі Лівобережної України 1765- 1769 рр.: словотвірна і морфологічна структура (на матеріалі Київської сотні Київського полку): Дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2003. — 246арк. — Бібліогр.: арк. 199-209.
2. Іванова Н.Г. Словотвірна характеристика лінгвістичних термінів з компонентом оним: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.02 / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні. — О., 1998. — 17с.
3. Кам'янець В.М. Структурні, семантичні та функціональні особливості власних імен сучасної німецької мови (на матеріалі особових імен, прізвищ та псевдонімів): Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Львівський національний ун-т ім. І.Франка – Л., 2001 – 108 арк.
4. Копытко В.А. Типология номинации (на примере одного класса антропонимов): Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Белорус. гос. ун-т им. В.И. Ленина. – Минск, 1990. – 18 с.
5. Кубрякова Е.С. Номинативный аспект речевой деятельности. - М.: Наука, 1986. - 156 с.
6. Кунин А.В. Курс фразеологии современного английского языка. - М., 1986 - 336с.
7. Масенко Л. Українські імена і прізвища. – К., 1990. – С. 47.
8. Паршин А.Ю. Эмоции в лингвокогнитивных исследованиях // II Международные Бодуэновские чтения: Казанская лингвистическая школа: традиции и современность (Казань, 11-13 декабря 2003 г.): Труды и

- материалы: В 2 т. / Под общ. ред. К.Р. Галиуллина, Г.А. Николаева. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2003. – Т. 1. – С.64-66.
9. Рут М.Э. Антропонимы: размышления о семантике // Известия Уральского государственного университета. – 2001. – № 20. – С.
[http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020\(01_04-2001\)&xsl=showArticle.xslt&id=a08&doc=./content.jsp](http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0020(01_04-2001)&xsl=showArticle.xslt&id=a08&doc=./content.jsp)
  10. Сергеева Л.А. Об аксиологической природе прозвищ // Номинация в ономастике: Сб. статей / Под ред. М.Э. Рут – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1991. – С. 147 – 151.
  11. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. – М.: Наука, 1986. – 141 с.
  12. Чабаненко В.А. Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини: (Словник) / Запорізький національний ун- т. Кафедра загального і слов'янського мовознавства. — Запоріжжя, 2005. — (Пам'ятки мовної культури Нижньої Наддніпрянщини; Вип.5).
  13. De Klerk V., Bosh B. Sound Pattern of English Nicknames. – Rhodes University, 1997. – 25 p.
  14. Dexter E. S. Three Items Related to Personality: Popularity, Nicknames, and Homesickness // Journal of Social Psychology: V 30, 1949. – P. 155 – 158.
  15. Gladkova A. The Semantics of Nicknames of the American Presidents // <http://au.geocities.com/austlingsoc/proceedings/als2002/Gladkova.pdf>.
  16. Lieberman S., Mikelson K. Distinctive African American names: an experimental, historical, and linguistic analysis of innovation // American Sociological Review. – 1995. – №60. – P.928-946.
  17. Morgan, J., O'Neill C., Harre R. Nicknames: Their Origin and Social Consequences. – London: Routledge & Paul, 1979. – P. 45 – 51.
  18. Wilson S. The Means of Naming: A Social and Cultural History of Personal Naming in Western Europe. – London: University College London, 1998. – P. 186 – 189.
  19. Shankle G. E. American Nicknames: Their Origin and Significance. Second Edition. – New York: The H. W. Wilson Company, 1955. – P. 27 – 32.

Ілюстративний матеріал:

1. „Погремухи” украинских политиков. – „Громадський захисник”. – 2007. – №20(158). – С. 12.
2. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_nicknames_used_by_George_W._Bush
3. <http://politicalhumor.about.com/library/images/blbushaka.htm>
4. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_U.S.Presidential_nicknames
5. <http://www.fraza.com.ua/blog/blog.php?id=398>
6. <http://www.anticompromat.ru/raznoe/klichki.html>
7. http://www.ua-pravda.com/riba_chuk120905.shtml
8. <http://www.fraza.com.ua/zametki/09.02.07/33821.html>

9. <http://www.nndb.com/group/750/000091477/>
10. http://en.wikipedia.org/wiki/Zza_nicknames